

HAAGS TOONKUNSTKOOR

**TEKENEN VAN
ONZE TIJD**

CANTATA ECOLOGICA S. HOOGENBERK

SURINAAMSE LIEDEREN

A CHILD OF OUR TIME M. TIPPETT

O.L.V.

PATRICK VAN DER LINDEN

ARS MUSICA ORKEST

ARTURO DEN HARTOG - COUNTERTENOR

MARGREET RIETVELD - SOPRAAN

STEFAN KENNEDY - TENOR

FRANS FISELIER - BAS

ZA 20 APR 2024 | 20.15 UUR | AMARE DEN HAAG

HAAGSTOON KUNSTKOOR

PROGRAMMA

CANTATA ECOLOGICA | Steven Hoogenberk

SURINAAMSE LIEDEREN | Diversen

(pauze)

A CHILD OF OUR TIME | Michael Tippett

UITVOERENDEN

Koor en orkest

Haags Toonkunstkoor
Ars Musica Orkest

Dirigent

Patrick van der Linden

Solisten

Arturo den Hartog - countertenor
Margreet Rietveld - sopraan
Stefan Kennedy - tenor
Frans Fiselier - bas / verteller

MEDE MOGELIJK GEMAAKT DOOR

VAN HARTE WELKOM

Namens de leden van het Haags Toonkustkoor heet ik u hartelijk welkom in Amare.

Vanavond brengen wij een programma van werken met grote existentiële lading. *A Child of Our Time* van componist Michael Tippett gaat over de strijd tegen Nazi-Duitsland. *Cantata Ecologica* is van de hand van de Nederlandse componist Steven Hoogenberk, die hiermee zijn zorgen uit over het beheer van de aarde. Dit werk wordt voor de eerste maal in Den Haag uitgevoerd. Wij zijn bijzonder verheugd dat Steven Hoogenberk bij dit concert aanwezig kan zijn en zijn visie op deze compositie met ons wil delen.

Deze werken worden vertolkt samen met vier prachtige solisten: Frans Fiselier (bas/verteller), Arturo den Hartog (countertenor), Margreet Rietveld (sopraan) en Stefan Kennedy (tenor). De Surinaams-Nederlandse Arturo den Hartog zingt vanavond ook een aantal door hemzelf geselecteerde Surinaamse liederen. Wij worden wederom begeleid door het Ars Musica Orkest onder leiding van onze dirigent, Patrick van der Linden.

De samenstelling van dit programma is tweeledig. Ten eerste heeft het een directe connectie met het Herdenkingsjaar Slavernijverleden. De slavernij werd in Suriname en de Caraïbische eilanden bij wet afgeschaft op 1 juli 1863. Ten tweede staat het behoud van onze natuur hoog op de Nederlandse en Europese politieke agenda. Bewustwording is van groot belang, maar daar naar handelen is noodzaak voor het voortbestaan van onze aarde. Met de compositie *Cantata Ecologica* vraagt Steven Hoogenberk hier aandacht voor. Ook Tippetts oratorium *A Child of Our Time*, een uitdrukking van 'man's inhumanity to man', is weer actueler dan ooit.

We hopen met dit programma een positieve bijdrage te leveren aan de problematiek die wij allen het hoofd moeten bieden. Laat de muziek ons vanavond verbinden.

Ik wens u namens alle leden van het Haags Toonkustkoor veel muzikaal genoegen.

Stéphanie Toorenborg

Voorzitter Haags Toonkustkoor

VAN OMMEREN
DE VOOGT
STICHTING

VSBfonds,
iedereen doet mee

KOOR EN ORKEST

Haags Toonkunstkoor

Het Haags Toonkunstkoor is in 1829 opgericht als de Afdeling 's-Gravenhage van Maatschappij tot Bevordering der Toonkunst. Tot op de dag van vandaag geldt als doelstelling koormuziek voor een breed publiek toegankelijk te maken. Wij zetten ons in voor een breed klassiek repertoire en laten ons publiek ook kennismaken met modernere werken uit de 20e en 21e eeuw.

Wij voeren niet alleen standaardwerken uit het koorrepertoire uit, maar ook werk van modernere componisten als Britten, Kodály en Schnittke. In de afgelopen jaren hebben wij een uitdagend repertoire uitgevoerd, waaronder de *Hohe Messe* (Bach), *Missa Solemnis* (Beethoven) en *Grosse Messe* van Mozart. Door samenwerking met andere koren en orkesten is het Haags Toonkunstkoor ook regelmatig op concertpodia buiten Den Haag te vinden. In 2015 zongen wij in samenwerking met het Residentie Bachkoor het *War Requiem* van Benjamin Britten in Den Haag en Amsterdam (Concertgebouw). In 2018 en 2022 brachten wij in samenwerking met het Hans-Sachs-Chor de *Missa Solemnis* en *Die Schöpfung* in Den Haag en in de Meistersingerhalle van Neurenberg.

Ook hebben wij meegewerkt aan bijzondere projecten als uitvoeringen van de opera's *Dido and Aeneas* van Purcell en *Cavalleria Rusticana* van Mascagni op de Hofvijver en de theaterproductie *Amadeus* (2019) in de Koninklijke Schouwburg.

Het Haags Toonkunstkoor draagt ook actief bij aan de vorming van eigentijds koorrepertoire door o.a. de wereldpremière van het contemporain oratorium *Mare Liberum* in het Hugo de Groot-jaar 2009. Dit werk was het resultaat van een compositieopdracht van ons koor aan de Haagse componist Roel van Oosten. *Mare Liberum* werd nadien uitgevoerd in Hamburg (Internationaal Zeerecht Tribunaal), Neurenberg en wederom Den Haag bij het eeuweest van het Vredespaleis. Naast een kwaliteitsbeleid toegesneden op koorklank- en stemvorming, audities, periodieke stemtesten en individuele zanglessen, besteden we veel aandacht aan de verbondenheid van de koorleden onderling. Veel leden dragen vanuit hun affiniteit of professionele expertise vrijwillig bij om de activiteiten van het koor tot een succes te maken. Deze betrokkenheid is kenmerkend voor

onze vereniging en is een groot goed dat we koesteren. Concertreizen naar Hamburg, Boedapest en Neurenberg maken daarvan deel uit.

Het Haags Toonkunstkoor stond onder artistieke leiding van Daan Admiraal van 2009 tot zijn overlijden medio 2018. De samenwerking met zijn studentenorkesten was van grote betekenis voor de ontwikkeling en vitaliteit van het koor. Sinds januari 2019 ligt de artistieke leiding bij Patrick van der Linden. Met deze opvolging ontwikkelt de koorpraktijk zich verder met accent op stemvorming en koorclank. Zijn ambachtelijk precieze werkwijze en toewijding zorgen voor een bijzondere klankkleur van het koor en een volgende kwaliteitssprong.

Het Haags Toonkunstkoor heeft met markante projecten en concerten de afgelopen jaren invulling gegeven aan Den Haag als internationale stad van vrede en recht.

Ars Musica Orkest

Het Ars Musica Orkest (AMO) is een jong, professioneel, enthousiast en flexibel orkest en treedt op in heel Nederland. Het orkest wordt geleid door chef-dirigent Patrick van der Linden. Onder de vlag van Ars Musica programmeert het orkest programma's die verbindingen maken tussen oude genieën als Bach en Beethoven en nieuwe tijdperken. Deze samenhang kenmerkt de programmering die Ars Musica voorstaat. Een tweede belangrijk speerpunt op artistiek vlak is educatie aan kinderen en volwassenen. Voor het orkest worden dan ook voorstellingen geschreven ten behoeve van muziekonderwijs aan basisscholen en middelbare scholen.

Het Ars Musica Orkest onderscheidt zich door een actieve en energieke manier van musiceren en een open, toegewijde manier van werken. Het orkest creëert tijdens de concerten een intieme sfeer, waardoor het publiek zich persoonlijk betrokken voelt bij het orkest.

Vanaf de oprichting in 2014 heeft het orkest zich tevens toegelegd op het begeleiden van koren en solisten. Het ensemble werkte mee aan prachtige concerten op hoog niveau. De bezetting varieert van enkele musici tot een groot symfonieorkest.

Patrick van der Linden - dirigent

Patrick van der Linden is een bevoegen dirigent en muziektheoreticus die inspireert om samen muziek te maken. Hij studeerde koordirectie, orkestdirectie en muziektheorie aan diverse conservatoria. Op het Rotterdams Conservatorium werd hij als high potential aangemerkt en hij behaalde zijn diploma's met onderscheiding.

Als analytisch vaardige en creatieve musicus die als idealistische optimist in het leven staat, onderneemt hij voortdurend initiatieven om kennis van muziek over te dragen tijdens uiteenlopende muzikale projecten. Deze drive en passie voor muziek zit in zijn genen; Patrick zong van kinds af aan in koren en was al koordirigent in de zesde klas van de middelbare school.

In 2008 stond Patrick als oprichter aan de wieg van Ars Musica, dat groot werd onder zijn artistieke leiding. Hij is als chef-dirigent verbonden aan het Ars Musica Concertkoor, Kamerkoor en Orkest (bestaande uit freelance musici). Daarnaast richtte hij het kamerkoor Canticum Amicorum op en is hij actief als dirigent van het Zeeuws Vocaal Ensemble en het Haags Toonkunstkoor. Het werken met en ontwikkelen van jong muzikaal talent is op zijn lijf geschreven. Zijn huidige docentschap aan het Koninklijk Conservatorium Den Haag past dan ook geheel in zijn muzikale loopbaan. Eerder doceerde hij aan het Rotterdams Conservatorium (2013-2018).

De concertprogramma's van Patrick kenmerken zich door een grote samenhang, verrassende verbanden en een breed spectrum aan muziekstijlen. Naast een voorliefde voor Bach, Beethoven en Brahms bestudeerde Patrick de muzikale negentiende-eeuwse uitvoeringspraktijk én geeft hij in zijn programmering veel aandacht aan repertoire na 1900. Composities van onder meer Daan Manneke, Geerten Liefthing, Dirk Zwart, Hans Lachmann en Patrick van Deurzen gingen onder zijn leiding in première.

Vanwege zijn uitgebreide muziekhistorische kennis en de bezielende wijze waarop hij deze overbrengt, geeft Patrick op uitnodiging regelmatig concertinleidingen en verzorgt hij muzikale presentaties bij bedrijven. Hij is een graag geziene coach bij directiecursussen en zet zijn expertise frequent in bij kamermuziekensembles of orkesten.

Patrick voelt zich musicus in hart en nieren, maar is breed geïnteresseerd: hij studeerde ook economie en verdiept zich graag in andere kunstvormen, filosofie, (kunst)symboliek, geschiedenis en religie.

SOLISTEN

Arturo den Hartog - countertenor

Arturo den Hartog is een Surinaams-Nederlandse countertenor en prijs- en publieksprijswinnaar op het 2021 Prinses Christina Concours.

Arturo begon op 8-jarige leeftijd met solozang in de kerk in Suriname en was een van de eerste studenten van de Kathedrale Koorschool in Paramaribo. Zes jaar geleden vertrok hij naar Nederland om verder te studeren aan het Koninklijk Conservatorium Den Haag bij Rita Dams, Catrin Wyn-Davies, Robin Blaze, Pascal Bertin en Peter Kooij.

Arturo is een veelzijdig performer met een grote liefde voor Opera, Lied, Barok- en Hedendaagse muziek.

Onlangs maakte Arturo zijn solorecitaldebuut in de Kleine Zaal van het Concertgebouw in Amsterdam met pianist Daan Boertien. Daarnaast maakte hij zijn operadebuut bij De Nationale Opera en LOD muziektheater samen met Spectra ensemble in de nieuw geschreven opera *Het meisje, de jager en de wolf* van Vasco Mendonça. Andere recente engagements zijn een tournee naar Suriname met barokensemble Holland Baroque, meerdere optredens tijdens het O. Festival 2022 en 2023, Batenburg Baroque Festival, de Koorbiënnale 2022 als solist met S t a r g a z e ensemble en een hoofdrol in twee hedendaagse opera's tijdens het Opera Forward Festival in Amsterdam.

Arturo speelt vaak muziek van zwarte componisten en componisten uit zijn thuisland Suriname met zijn pianoduo. Met dit duo trad hij op in meerdere festivals, twee keer in De Nationale Opera in Amsterdam, en onlangs ook met veel lof in Podium Witteman. Sinds dit seizoen is Arturo ook *artist in residence* in het Muziekgebouw aan 't IJ in Amsterdam waar hij diverse concerten zal geven.

Naast de optredens daar, kijkt Arturo nu al uit naar aankomende engagements waaronder verschillende hedendaagse composities, optredens met Theater Transparant in de Singel in Antwerpen, de nieuwe operettevoorstelling van regisseur Steef de Jong en heroptredens in de recitalzaal van het Concertgebouw in Amsterdam.

Margreet Rietveld - sopraan

Sopraan Margreet Rietveld (1988) behaalde in juli 2011 haar bachelor-diploma klassiek zang aan het ArtEZ conservatorium in Zwolle, als studente van Lodewijk Meeuwssen en Riekje Bakker. Na haar conservatoriumopleiding studeerde ze bij Harry van Berne, Heleen Koele en Frans Fiselier. Momenteel wordt ze gecoacht door Pieter van Breugel.

Margreet was als soliste al te horen in vrijwel alle grote oratoria van Bach (*Matthäus- en Johannes-Passion, Weihnachtsoratorium en Hohe Messe*), Händel (*Messiah, Dixit Dominus*), Haydn (*Die Schöpfung, Die Jahreszeiten*), Brahms (*Requiem*), Mendelssohn, Schubert, Bruckner, Vivaldi, Mozart (*Requiem, mis in c*) enzovoorts.

Afgelopen jaren was Margreet te horen bij diverse professionele ensembles als Kamerkoor Ars Musica, Cappella Amsterdam, Collegium Vocale Gent, Le Nuove Musiche en het Margaretha Consort. Als soliste nam Margreet deel aan masterclasses van Barbara Hannigan, Meribeth Dayme en Barbara Schlick.

Stefan Kennedy - tenor

De Engelse tenor Stefan Kennedy studeerde in zijn thuisland aan het Clare College en de Royal Academy of Music en in Nederland aan de Dutch National Opera Academy. Hij woont nu in Nederland en studeert bij Margreet Honig.

In 2021 zong Stefan als evangelist bij Johannes Leertouwer en de Nieuwe Philharmonie Utrecht in een nieuwe reconstructie van de *Matthäus-Passion* van J.S.Bach, welke te horen was op NPO Radio 4. In 2022 nam hij weer die rol op zich. Bij Johannes Leertouwer zong hij ook de *Messiah* van Händel en hij gaat zijn solodebuut maken in het Concertgebouw Amsterdam in Bach's Magnificat met Cappella Amsterdam o.l.v. Daniël Reus. In 2022 zong hij ook in het Concertgebouw de *Messiah* met de Nederlandse Händelvereniging.

Wat betreft het operarepertoire was Stefan te horen als Ferrando in *Così fan tutte*, Male Chorus in *The Rape of Lucretia* en El Remandado in *Carmen* met de Dutch National Opera Academy. Hij debuteerde bij de Dutch National Opera met de rol van Triplet in *Clemency* en bij Opera Zuid als Analist in *A Quiet Place*. Onder Michael Chance zong hij de rol van Acis in Händel's *Acis & Galatea*.

In zijn tijd bij de Royal Academy of Music was Stefan solist voor de RAM/Kohn Foundation Bach Cantata Series en ontving hij in 2017 de Grabowsky Connell Price en in 2016 de Sir Thomas Armstrong Prize. Met zijn recitals werd hij geselecteerd voor het Grote Zangers Programma met als resultaat een recital in Muziekgebouw aan 't IJ in Amsterdam.

Andere hoogtepunten uit zijn carrière tot nu waren: Monteverdi's *Vespers* in de Ely Cathedral, de *Matthäus-Passion* in Southwark Cathedral, de *Messiah* en Mozarts *Requiem* in St Martin-in-the-Fields in Londen en in Rouen Cathedral Haydn's *Schöpfung*.

Frans Fiselier - bas

Frans Fiselier studeerde af aan het Sweelinck Conservatorium bij Cora Canne Meijer en zette zijn studie voort bij William Murray te Berlijn. In 1984 won hij drie prijzen op het Internationaal Vocalistenconкурс Den Bosch (categorie lied) en in 1986 ontving hij de Toonkunst-jubileumprijs, waarna hij een veelgevraagd solist werd bij vele opera- en oratoriumgezelschappen in Nederland. Zo gaf hij concerten met het Orkest van het Oosten, het Residentie Orkest, Limburgs Symfonie Orkest, het Brabants Orkest en het Noord Nederlands Orkest. Tevens werkte hij regelmatig mee met het Combattimento Consort onder leiding van Jan Willem de Vriend. Frans maakte deel uit van de studio van De Nederlandse Opera en zong daarna in diverse producties van De Nederlandse Opera (*Il barbiere di Seviglia*, *Die glückliche Hand*), Opera

Forum (*The rape of Lucretia*, *Tosca*), La Monnaie te Brussel (*Un Ballo*, *Don Carlos*), De Vlaamse Opera (*Rigoletto*, *Le Grand Macabre*, *La Fanciulla del West*, *Werther*), het Onafhankelijk Toneel te Rotterdam (*Così fan Tutte*, *L'incoronazione di Poppea*, *Rodelinda*) en bij de Nationale Reisopera (*Plathee*). Tevens zong hij in moderne opera's van o.a. Klaas de Vries, Bernard van Beurden, Kees Olthuis en Martijn Padding.

In 2003 zong Frans de rol van zwarte minister in *Le Grand Macabre* – Ligeti bij het BBC Symphony Orchestra te Londen en in 2004 volgde de rol van Eomolpus in *Satyricon* – Maderna bij de Opera van Nancy. In datzelfde jaar zong hij in een speciale bewerking vier rollen in Mozarts *Le Nozze di Figaro* met het Nederlands Blazers Ensemble en in 2005 was hij te gast bij het Gelders Orkest als Guglielmo in *Così fan tutte*.

Het oratoriumrepertoire van Frans omvat vele componisten en vele stijlperiodes waaronder Bachs *Passionen*, Händels *Messiah*, Mozarts *Requiem*, Mendelssohns *Elias*, Verdi's *Requiem*. Ook gaf hij vele liederenrecitals in binnen- en buitenland, o.a. voor de Vereniging Vrienden van het Lied en ook bij de Nederlandse omroepverenigingen is hij regelmatig te horen. Sinds 2006 maakt hij deel uit van het 4 Family Quintet, een ensemble dat klassieke vocale muziek op een speelse manier toegankelijk wil maken voor jong en oud.

AL MEER DAN 17 JAAR
LEVERANCIER VAN
HET HAAGS TOONKUNSTKOOR

SNIJDER BLOEMEN
SINDS 1938

U vindt onze bloemenkiosk op de van Hogenhoucklaan 79D
en aan de Kerkhoflaan 12 (t.o. nr.12) telefoon: 070 711 03 93

SNIJDERBLOEMEN.NL

De mooiste boeketten voor 12.00 uur besteld, dezelfde dag in regio Den Haag bezorgd!

Overweegt u uw favoriete stuk in
ruimte te componeren?

RUUMTE
DESIGN & ENGINEERING

<http://RUUMTE.eu>
Ralph@ruumte.org
06 57430076

Ralph Doggen
Cornelis Dalenstraat 12
3063 NK Rotterdam

BISTRO DE LOF

BISTRO DE LOF

DINSDAG T/M ZONDAG
VANAF 17:00 GEOPEND

EEN OUDERWETS GOEDE BISTRO MET EEN NIEUWERWETS GEOVOEL VOOR KWALITEIT

Hang aan de bar met vrienden, neem plaats aan het raam met een geliefde, óf schuif aan met een groep in de Heerenkamer. Dé plek voor zakelijke get-togethers, vrienden van vroeger en hechte families. Tot snel!

BISTRO DE LOF

BREITNERLAAN 84 • 2596HD DEN HAAG
070 800 2123 • CONTACT@DELOF.NL

L I M O E R
UITVAARTBEGELEIDING

*Geef de mensen die je lief hebt
het afscheid van hun leven*

De Maroc 31

2291 JX Wateringen
0174 - 29 59 09

info@limoer.nl
www.limoer.nl

Ducky Schreiber

06 - 12 47 74 96

DROSTJUTEN
NOTARISSEN

Nassauplein 36
2585 ED 's Gravenhage
tel: 070-3425100
info@drostjuten.nl
www.drostjuten.nl

PROGRAMMATOELICHTING

Cantata Ecologica | Steven Hoogenberk (1941)

Pianist en componist Steven Hoogenberk werd geboren in 1941 in Laren. Als kind van een muzikale moeder werd zijn interesse en liefde voor muziek al jong gewekt. Op zesjarige leeftijd begon hij piano te spelen en zijn eerste compositielessen kreeg hij als tienjarige van Hans Brandts Buys, een gerenommeerd Bach-specialist. Ook nam zijn moeder hem regelmatig mee naar cantate-uitvoeringen en tot de leeftijd van twaalf was Bach voor de jonge Steven alles, het universum. Nog steeds ziet Hoogenberk Bach als 'alles overstijgend'.

Als zestienjarige zag hij dat een toekomst als professioneel musicus een belangrijk en creatief leven kon zijn. Er volgden studies compositie aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag, piano in Amsterdam en het Koninklijk Conservatorium Brussel, met als hoogtepunt drie jaar studie aan de Chapelle

Musicale de la Reine Elisabeth van België, waar hij afstudeerde in 1965. De volgende 25 jaar was Hoogenberk vooral actief als pianist, met concineren, opnamen en onderwijs. Ook stelde hij onder de naam Kijk, Speel en Luister een pianomethode samen, vol compositorische ideeën.

Eind jaren tachtig kwam het componeren steeds meer op de voorgrond, mede door een aantal opdrachten. Het meest kenmerkende werd *Cantata Ecologica*, een werk dat vanaf de eerste uitvoering in 1990, zeer succesvol was en sindsdien regelmatig wordt uitgevoerd. Vanavond is het werk voor het eerst in herziene versie te horen.

Kenmerkend voor Hoogenberks composities is de intuïtieve stijl, die hij al sinds zijn vijftiende hanteert. Hij streeft naar 'organische composities, zonder remmingen, muziek die door de luisteraar gemakkelijk kan worden opgenomen'. Hij hoopt met zijn werk verbindingen te leggen naar dat wat mooi, goed en natuurlijk is, en naar het bewustzijn daarbij. *Cantata Ecologica* is hier een duidelijk voorbeeld van.

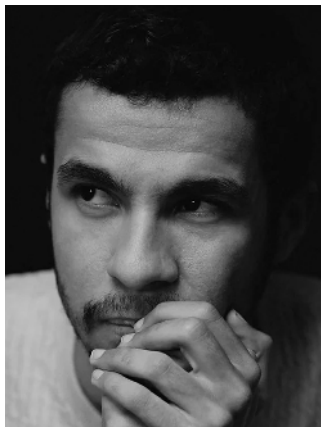
Steven Hoogenberk schreef *Cantata Ecologica* in 1989 als de muzikale expressie van zijn grote zorgen over de aarde. Hij las op een dag in een publicatie van Aktie Strohalm over een beroemde toespraak die Chief Seattle, het opperhoofd van de Dwamish-stam, in 1854 zou hebben gehouden over het beheer van de aarde. Over die toespraak is alleen iets bekend uit overlevering van enkele decennia later. Steven Hoogenberk: 'Ik zag die toespraak als de basis van een nieuwe compositie. Ik wilde iets schrijven waarmee ik uiting kon geven aan mijn grote zorgen over de planeet, waar de menselijke hunkering naar welvaart sterker is dan de zorg voor welzijn en duurzaamheid. Ik voelde me sterk aangesproken door het werk van groeperingen als Greenpeace. Als musicus en componist wilde ik aan die groeiende beweging bijdragen'.

Hoogenberks sombere toekomstvisie van weleer, de beklemming, is voelbaar in de compositie. Een verteller reciteert delen uit de toespraak van Chief Seattle en bij de climax stelt het koor onder luid geschreeuw vast dat er op den duur alleen nog een woestijn overblijft. Daarna gaat de compositie ook over perspectief, over een weg terug. In het laatste deel, *The Web of Life*, komt alles samen, maar met een grote waarschuwing: 'Wat de mens doet aan het web, doet hij zichzelf aan' ofwel: wie het web kapot maakt, maakt het leven onmogelijk.

Kunstenaars hebben vaak visionaire gaven. *Cantata Ecologica* is – in de woorden van Hoogenberk – weer 'akelig actueel', want 'het gaat nu nog steeds om het herstellen van het evenwicht van alles wat op deze planeet is'.

De oorspronkelijke partituur van *Cantata Ecologica* kwam heel spontaan en in korte tijd (drie weken) in juli 1989 tot stand. De kracht van de woorden van Chief Seattle, 'die – zo leek het soms – achter mij stond tijdens het componeren', veroorzaakte een heftige en continue stroom van inspiratie. Veel later (2017), bij het aangaan van het contract met uitgeverij Donemus, en als gevolg van o.a. het digitaliseringsproces, ontstond bij Hoogenberk de behoefte aan een herziene versie, met hier en daar toevoegingen, exactere tempi, dynamische tekens en orkestratie.

Countertenor Arturo den Hartog vertelt over zijn drie Surinaamse liederen

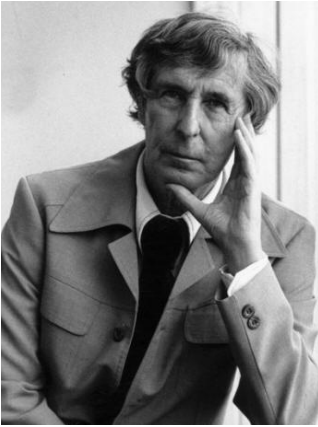
'Dit zijn traditioneel Surinaamse volksliederen uit heel verschillende tijden. 'Lolo Mi Boto' en 'San y'e Luku Mi' zijn liederen die, zo wordt verteld, al tijdens de slavernij in de achttiende eeuw werden gezongen. Daarentegen is 'Lobi Fu Wi Kondre' een veel recenter stuk dat pas halverwege de twintigste eeuw in Suriname bekend werd. Alle zijn ze zowel hier in Nederland als in Suriname heel bekend.

'Lolo Mi Boto' is een wiegelied over een vader die over de rivier vaart, pagaait, en zijn kameraden aanmoedigt door te gaan. Om door de golven, over de moeilijke stroomversnellingen te komen zodat ze, wanneer ze eindelijk thuis zijn, hun kroost kunnen laten rusten.

'San Y'e Luku Mi' is, hoewel het onder gelijke omstandigheden als het vorige lied is ontstaan, heel anders van karakter. Het is een komisch stuk waarin een simpele maar heel leuke dialoog plaatsvindt. Bekend van dit soort liederen is dat de teksten heel vaak dubbele betekenissen hadden of dat er geheime boodschappen achter verscholen gingen zodat de mensen in slavernij onopgemerkt verhalen of belangrijke informatie met elkaar konden delen.

Ten slotte wordt in 'Lobi Fu Wi Kondre', de liefde voor ons vaderland bezongen. In de tekst zit een oproep aan ons allemaal om naar zijn schoonheid te kijken, te zorgen voor de aarde waarop wij leven, goed te zijn voor onze naasten en altijd te proberen te streven naar vrede. Onderling en met onze naasten.'

A Child of Our Time | Michael Tippett (1905-1998)

De beroemdste compositie van de Brit Michael Tippett, een principieel pacifist, is direct geïnspireerd op het voorspel van de Tweede Wereldoorlog. In 1935 maakten in Duitsland de Neurenberger Wetten van de Joden rechteloze burgers. Door die wetten konden Joods eigendom en bedrijven probleemloos worden onteigend. Veel Duitse Joden vluchtten in die tijd naar de omliggende buurlanden.

De 17-jarige Herschel Grynszpan, die zonder zijn ouders uit Duitsland was gevlucht met het vaste voornemen om naar Palestina te reizen, leefde in een kleine gemeenschap van Jiddisch sprekende Pools-orthodoxe Joden in Parijs. Toen zijn familie in Hannover werd gearresteerd en gedeporteerd naar Polen brak er iets in hem en besloot hij de Duitse ambassadeur in Parijs te vermoorden, maar bij vergissing schoot hij op 7 november 1938 de derde secretaris van de ambassade dood.

De aanslag werd door de nazi's publicitair breed uitgemeten en drie dagen later, op 10 november 1938, organiseerde propagandachef Joseph Goebbels persoonlijk de Kristallnacht. In die nacht en in de dagen en nachten daarna werden in heel Duitsland 7500 winkels, 29 warenhuizen, 76 synagogen en 171 woningen verwoest en werden vierhonderd tot zeshonderd Joden vermoord. De haat tegen Joden werd zo aangewakkerd dat standbeelden van voorheen geadoordeerde componisten, zoals Mendelssohn, verwijderd werden. Goede Joden bestonden niet meer.

In die dertiger jaren was Michael Tippett muzikleraar, dirigent en componist. Hij was een sociaal betrokken musicus en leidde muzikale projecten voor kansarme musici en werkloze mijnwerkers, onder meer door het componeren en uitvoeren van de volksopera Robin Hood.

Als overtuigd Trotskist maakte Tippett zich grote zorgen over het opkomend fascisme in Duitsland en West-Europa. Bovendien ging hij in 1938 door een persoonlijke crisis na het beëindigen van zijn relatie en toegenomen twijfels over zijn politieke overtuiging. Door psychotherapie hervond hij zichzelf, accepteerde zijn homoseksuele geaardheid en hervatte het componeren. Van overtuigd Trotskist werd hij pacifist.

In 1939 besloot hij een groot werk te componeren dat niet alleen de geopolitieke maar ook zijn persoonlijke turbulentie tot uitdrukking zou brengen. In de verzetsdaad van de jonge vluchteling Herschel Grynszpan vond hij daarvoor een geschikt thema. Niet alleen Grynszpan maar ook Tippett zelf was immers in grote verwarring door het tijdsgewricht waarin hij leefde. Tippett benaderde T.S. Eliot om het libretto te schrijven, maar deze adviseerde hem dat zelf te doen omdat anders de poëtische teksten de muziek zouden domineren. Hij volgde dit advies en noemde zijn oratorium *A Child of Our Time* naar een boek van de Austro-Hongaarse schrijver Ödön von Horváth, *Ein Kind Unser Zeit*.

Tippett begon aan de compositie op 3 september 1939, de dag dat Engeland en Frankrijk Duitsland de oorlog verklaarden, na de Duitse inval in Polen op 1 september, de dag die het begin van de Tweede Wereldoorlog markeerde.

Voor Tippett was dit oratorium een uitdrukking van 'man's inhumanity to man'. Het werd wereldwijd zijn bekendste werk, een compositie die symbool staat voor de zorgen in die tijd, zowel politiek als psychologisch.

Tippett was bevriend met Benjamin Britten en diens partner Peter Pears, die hem aanmoedigden de première van *A Child of Our Time* te organiseren. Die vond plaats op 19 maart 1944 in het Adelphi-theater in Londen met Peter Pears als tenor-solist.

Als principieel pacifist weigerde Tippett om deel te nemen aan de oorlog tegen Duitsland en om vervangende dienstplicht te doen. Daardoor werd hij tot drie maanden gevangenisstraf veroordeeld, waarvan hij er twee uitzat in een Britse gevangenis.

In een interview na de Tweede Wereldoorlog zei hij: 'Mensen worden pacifist om vele redenen. Ik kan moderne oorlogsdaden niet verenigen met het idee van wat de mens in feite is. Men wil niet onder ogen zien dat moderne oorlogen een veel grotere schade aan onze morele munt toebrengen dan ooit door politieke winsten kan worden gecompenseerd. Dat was mijn overtuiging, en mijn weigering deel te nemen aan de oorlog was daarmee onvermijdelijk'.

(De teksten over Cantata Ecologica en A Child of Our Time verschenen eerder in Toonbeeld, het jaarlijkse magazine van het Haags Toonkunstkoor, in september 2023. Foto Steven Hoogenberk: Anna Beurskens)

Cantata Ecologica - tekst + vertaling

PART I – The voice of nature

Chorus

We are part of the Earth and the Earth is a part of us. The fragrant flower are our sisters. The Reindeer, the Horse, the Great Eagle, our Brothers. The foamy crest of waves in the river, the sap of meadow flowers, the pony's sweat and the man's sweat is all one and the same race. We are part of the Earth and the Earth is a part of us.

Narrator

The Great White Chief in Washington has spoken: He wishes to buy our land. The Great White Chief has also spoken words of peace and friendship. This is very kind of him, for we know he has little need of our friendship in return... His people are many. They are like the grass that covers vast prairies. My people are few. They resemble the scattering trees of a storm-swept plain... But we shall consider your offer to buy our land. My people will ask: What is in it that the White Man wants to buy...?
(silence)

PART II – The great misunderstanding

Chorus

How can one buy or sell the air, the warmth of the earth. That is difficult for us to imagine if we don't own the sweet air and the bubbling water. How can one buy it from us?

Narrator

Every piece of land is holy to my people. Each pine tree shining in the sun, each sandy beach, the mist hanging in the dark woods, every space, each humming bee is holy in the thoughts and memory of my people. And the sap rising in the tree bears the memory of the Red Man.
(silence)

DEEL I - De stem van de natuur

Koor

Wij zijn een deel van de aarde en de aarde is een deel van ons. De geurige bloem zijn onze zusters. Het rendier, het paard, de grote adelaar, onze broeders. De schuimkraag van de golven in de rivier, het sap van de weidebloemen, het zweet van de pony en het zweet van de man zijn allemaal van hetzelfde ras. Wij zijn een deel van de Aarde en de Aarde is een deel van ons.

Verteller

Het Grote Witte Opperhoofd in Washington heeft gesproken: hij wil ons land kopen. Het Grote Witte Opperhoofd heeft ook woorden van vrede en vriendschap gesproken. Dit is erg aardig van hem, want we weten dat hij weinig behoefte heeft aan onze vriendschap... Zijn volk is talrijk. Ze zijn als het gras dat uitgestrekte prairies bedekt. Mijn volk is met weinigen. Ze lijken op de verstrooide bomen van een door stormen geteisterde vlakte... Maar we zullen uw aanbod om ons land te kopen overwegen. Mijn volk zal vragen: Wat zit er in dat de blanke man wil kopen...?
(stilte)

DEEL II - Het grote misverstand

Koor

Hoe kan iemand de lucht, de warmte van de aarde kopen of verkopen? Dat kunnen we ons moeilijk voorstellen als we de zoete lucht en het borrelende water niet bezitten. Hoe kan iemand het van ons kopen?

Verteller

Elk stuk land is heilig voor mijn volk. Elke dennenboom die in de zon schijnt, elk zandstrand, de mist die in de donkere bossen hangt, elke ruimte, elke zoemende bij is heilig in de gedachten en de herinnering van mijn volk. En het sap dat in de boom opstijgt draagt de herinnering aan de Rode Man.
(stilte)

PART III – Elegy

Soprano

We know that the white Man does not understand our way of life.
To him one piece of land is much like the other.
He is a stranger coming in the night.
Taking from the land what he needs.
He is a stranger coming in the night.
The earth is not his Brother but his enemy and when he has conquered it he moves on.
The earth is not his Brother. He cares nothing for the land. He forgets his father's grave and his children's Heritage.

Narrator

There was a time when our people covered the land as the waves of a wind-ruffled sea cover its shell-paved floor. But that time long since passed away with the greatness of tribes that are now but a mournful memory...
(*silence*)

PART IV – The bare earth

Chorus

The White Man treats his Mother the Earth and his Brother the Sky like Merchandise.
His hunger will eat the earth bare and leave only a desert.

Narrator

Your time of decay may be distant, but it will certainly come, for even the White Man, whose God walked and talked with him as friend with friend cannot be exempt from common destiny – we may be brothers after all, we will see – But we will ponder your proposition to buy our land, and when we decide we will let you know...
(*silence*)

PART V – The invisible source

Chorus and soprano

If we should sell our land then you must know that the air is of great value to us. That the air passes its breath over all life that it maintains. The wind that gave my grandfather his first breath, also received his last sigh.

DEEL III - Elegie

Sopraan

We weten dat de blanke man onze manier van leven niet begrijpt. Voor hem is het ene stuk land hetzelfde als het andere. Hij is een vreemdeling die in de nacht komt. Hij neemt van het land wat hij nodig heeft. Hij is een vreemdeling die in de nacht komt.
De aarde is niet zijn Broeder maar zijn vijand en als hij haar veroverd heeft trekt hij verder.
De aarde is niet zijn Broeder. Hij geeft niets om het land. Hij vergeet het graf van zijn vader en de erfenis van zijn kinderen.

Verteller

Er was een tijd dat ons volk het land bedekte zoals de golven van een door de wind geteisterde zee de met schelpen bedekte bodem bedekken. Maar die tijd is al lang voorbij met de grootsheid van stammen die nu slechts een treurige herinnering zijn...
(*stilte*)

DEEL IV - De kale aarde

Koor

De Witte Man behandelt zijn Moeder de Aarde en zijn Broeder de Hemel als Handelswaar. Zijn honger zal de aarde kaalvreten en slechts een woestijn achterlaten.

Verteller

Jullie tijd van verval mag dan ver weg zijn, maar hij zal zeker komen, want zelfs de Witte Man, wiens God met hem wandelde en sprak als vriend tot vriend, kan niet worden vrijgesteld van een gemeenschappelijk lot – we zijn misschien toch broeders, we zullen zien – Maar we zullen uw voorstel om ons land te kopen overwegen en wanneer we beslissen zullen we het u laten weten...
(*stilte*)

DEEL V - De onzichtbare bron

Koor en sopraan

Als we ons land moeten verkopen, moet je weten dat de lucht van grote waarde voor ons is. Dat de lucht zijn adem doorgeeft aan al het leven dat het in stand houdt. De wind die mijn grootvader zijn eerste adem gaf, ontving ook

And the wind also breathes life into our children.

Narrator

Yonder sky that has wept tears of compassion upon my people for centuries untold – and which to us appears changeless and eternal – may change... Today is fair. Tomorrow it will be overcast with clouds...

My words are like the stars that never change. Whatever Seattle says the Great White Chief in Washington can rely upon; the same way as he can rely upon the return of the sun, or the seasons...

(silence)

PART VI – The web of life

Chorus and soprano

All things are bound together, all things connect.

What happens to the Earth, happens to the children of the Earth.

Man has not woven the Web of Life, he is but one thread. Whatever he does to the Web, he does to himself.

zijn laatste zucht. En de wind blaast ook leven in onze kinderen.

Verteller

De hemel die al eeuwenlang tranen van medelijden huilt over mijn volk - en die voor ons onveranderlijk en eeuwig lijkt - kan veranderen... Vandaag is het mooi. Morgen is het bewolkt...

Mijn woorden zijn als de sterren die nooit veranderen. Wat Seattle ook zegt, het Grote Witte Opperhoofd in Washington kan erop vertrouwen; net zoals hij kan vertrouwen op de terugkeer van de zon, of de seizoenen...

(stilte)

DEEL VI - Het levensweb

Koor en sopraan

Alle dingen zijn met elkaar verbonden, alle dingen zijn met elkaar verbonden.

Wat er met de aarde gebeurt, gebeurt met de kinderen van de aarde.

De mens heeft het levensweb niet geweven, hij is maar één draad. Wat hij het web aandoet, doet hij zichzelf aan.

Surinaamse liederen - tekst + vertaling

Lobi fu wi kondre

Mi kondre tru, mi lobi yu,
yu moi tu na mi ai.
Na bun fu yu mi suku tru,
Na ogri musu wai.

Na pisi doti pe wi de,
Tru wi mu lobi en.
Di Gado poti wi drape,
Fu tan wan pisi ten.

Pe mi tata èn mi mama
èn mi famiri de
Krin lobi noiti mu kaba,
fu tai mi na den sei.

Fu rust en freide musu tan
na kondre, alape,
na mindri fu wi kondreman
èn suma na wi sei.

Mijn waarlijk land, ik hou van jou,
je bent ook mooi in mijn ogen.
Ik ben op zoek naar de echte goedheid van
jou, het kwaad moet vergaan.

Het stuk grond waarop wij bestaan
Moeten we waarlijk liefhebben.
Daar wij door God daar zijn neergezet
Om daar te mogen verblijven.

Waar mijn vader en mijn moeder,
en mijn familie zijn,
Schone liefde moet nooit voorbijgaan,
Laat mij aan hun zijde blijven

Dat rust en vrede mogen blijven
in landen, overal,
temidden van onze landgenoten
en onder onze naasten.

Lolo mi boto

Lolo mi boto, lolo kon mek' wi go,
Lolo mi mati mek na uma dodo,
Winti kan seki liba skwala kan hei,
Noti kan tap' mi boto lo mek' a frei.

Lolo mi boto, mannengre toto,
Arki fa udu e geme, planga e kré,
Lolo mi boto, lolo, kon mek' wi go,
Te wi doro foto wi sa teki bro.

Roei mijn boot, roei, laten wij voortmaken,
Roei mijn vrienden, laat de vrouw
gerustgesteld zijn. De wind kan de rivier
opzweepen, de golven kunnen hoog zijn
Niets kan mijn boot weerhouden om als
vliegend te gaan

Roei mijn boot, mannenbroeders tezaam
Hoor hoe wij zuchten, de planken huilen,
Roei mijn boot, roei, maak voort,
Wanneer wij in de stad aangekomen zijn zullen
wij uitrusten.

(Vertaling Siegfried Gerling)

Sa y'e luku mi

Sa y'e luku mi?
Sa y'e wakti mi?
Mi a no paarderij,
Mi a no payasi man.

Mi ne luku yu,
Mi ni waki yu,
Mi a no paarderij,
Mi a no payasi man.

Waarom gaap je me aan?
Wat wil je van me?
Ik ben geen bezienswaardigheid,
Ik ben geen clown.

Ik kijk je niet aan,
Ik wil niets van je,
Ik ben geen bezienswaardigheid,
Ik ben geen clown.

(Vertaling Siegfried Gerling)

Pauze

CONCERTAGENDA

Wij hopen dat u geniet van dit programma en zien u ook graag bij
ons volgende concert in seizoen 2024/2025

15/16 november 2024 | Den Haag

Psalm 42 - Felix Mendelssohn

Schicksalslied - Johannes Brahms

Mis in G - Frans Schubert

A Child of Our Time - tekst + vertaling

PART I

Chorus

The world turns on its dark side. It is winter.

Alto

Man has measured the heavens with a telescope, driven the gods from their thrones. But the soul, watching the chaotic mirror, knows that the gods return. Truly, the living god consumes within and turns the flesh to cancer.

Koor

Is evil then good? Is reason untrue?

Alto

Reason is true to itself; but pity breaks open the heart.

Chorus

We are lost. We are as seed before the wind. We are carried to a great slaughter.

Basso (narrator)

Now in each nation there were some cast out by authority and tormented, made to suffer for the general wrong. Pogroms in the east, lynching in the west; Europe brooding on a war of starvation, And a great cry went up from the people.

Chorus of the oppressed

When shall the usurers city cease, And famine depart from the fruitful land?

Tenor

I have no money for my bread; I have no gift for my love. I am caught between my desires and their frustration as between the hammer and the anvil. How can I grow to a man stature?

Soprano

How can I cherish my man in such days, or become a mother in a world of destruction?

DEEL I

Koor

De wereld draait naar zijn duistere kant. Het is winter.

Alt

De mens heeft de hemel met een telescoop gemeten, de goden van hun troon gestoten. Maar de ziel, die de chaotische spiegel ziet, weet dat de goden terugkeren. Waarlijk, de levende god vreet van binnen en verandert het vlees in kanker.

Chorus

Is kwaad dan goed? Is de rede onwaar?

Alt

De rede is trouw aan zichzelf, maar medelijden breekt het hart open.

Koor

We zijn verloren. We zijn als zaad in de wind. We worden meegevoerd naar een grote slachting.

Bas (verteller)

Nu werden in elke natie sommigen door de autoriteiten uitgestoten en gemarteld, zij moesten lijden voor het kwaad van allen. Pogroms in het oosten, lynchpartijen in het westen. Europa broedend op een oorlog van hongersnood en uit het volk steeg een luide kreet op.

Koor van de onderdrukten

Wanneer komt er een eind aan de macht van de woekeraars en verdwijnt de honger uit het vruchtbare land?

Tenor

Ik heb geen geld voor mijn brood, ik heb geen geschenk voor mijn geliefde. Ik zit klem tussen mijn verlangens en hun verijdeling, als tussen hamer en aambeeld. Hoe kan ik zo volwassen worden?

Sopraan

Hoe kan ik mijn man in dergelijke dagen verzorgen of een moeder worden in een

How shall I feed my children on so small a wage? How can I comfort them when I am dead?

Chorus and soloists

Steal away to Jesus; Steal away home, I han't got long to stay here.

My Lord, He calls me, He calls me by the thunder, The trumpet sounds within-a my soul, I han't got long to stay here.

Steal away to Jesus; Steal away home, I han't got long to stay here.

Green trees a-bending, poor sinner stand atrembling, The trumpet sounds within-a my soul I han't got long to stay here.

Steal away to Jesus; Steal away home, I han't got long to stay here.

PART II

Koor

A star rises in mid-winter. Behold the man! The scapegoat! The child of our time.

Basso

And a time came when in the continual persecution one race stood for all.

Double chorus of persecutors and persecuted

Away with them! Curse them! Kill them! They infect the state. Where? How? Why? We have no refuge.

Basso

Where they could, they fled from the terror, And among them a boy escaped secretly, and was kept in hiding in a great city.

Chorus of the self-righteous

We cannot have them in our Empire. They shall not work, nor draw a dole. Let them starve in No-Mans-Land!

Basso

And the boy's mother wrote a letter, saying:

Soprano (mother)

Oh my son! In the dread terror they have brought me near to death.

wereld die ten onder gaat? Hoe moet ik mijn kinderen voeden met zo'n karig loon? Hoe kan ik ze troosten als ik dood ben?

Koor en solisten

Sluip weg naar Jezus, sluip weg naar huis, ik hoef hier niet lang te blijven.

Mijn Heer, Hij roept me, Hij roept me met de donder, De trompet klinkt in mijn ziel: ik hoef hier niet lang te blijven.

Sluip weg naar Jezus, sluip weg naar huis, ik hoef hier niet lang te blijven.

Groene bomen buigen zich, arme zondaars staan te trillen, De trompet klinkt in mijn ziel: ik hoef hier niet lang te blijven.

Sluip weg naar Jezus, sluip weg naar huis, ik hoef hier niet lang te blijven.

DEEL II

Koor

Een ster stijgt midden in de winter. Zie de mens! De zondebok! Het kind van onze tijd.

Bas

En er kwam een periode waarin tijdens de voortdurende vervolging één ras alle andere vertegenwoordigde.

Koor van achtervolgers en achtervolgden

Weg met ze! Vervloek ze! Dood ze! Ze besmetten de staat. Waar? Hoe? Waarom? We hebben geen toevluchtsoord.

Bas

Waar mogelijk vluchtten ze voor de terreur en met hen ontsnapte in het geheim een jongen en hij werd in een grote stad verborgen gehouden.

Koor

We kunnen ze niet hebben in ons Rijk. Ze mogen niet werken en geen steun trekken. Laat ze maar verhongeren in Niemandsland!

Bas

En de moeder van de jongen schreef een brief, waarin ze zei:

Sopraan

Oh, mijn zoon, in de gruwelijke terreur hebben ze me op de rand van de dood gebracht.

Tenor (boy)

Mother! Mother! Though men hunt me like an animal, I will defy the world to reach you.

Alto (aunt)

Have patience. Throw not your life away in futile sacrifice.

Basso (uncle)

You are as one against all. Accept the impotence of your humanity.

Tenor (boy)

No! I must save her.

Chorus and soloists

Nobody knows the trouble I see, Lord.
 Nobody knows like Jesus. Oh brothers, pray for me. And help me to drive Old Satan away.
 Nobody knows the trouble I see, Lord. Nobody knows like Jesus. Oh mothers, pray for me, And help me to drive Old Satan away.
 Nobody knows the trouble I see, Lord,
 Nobody knows like Jesus.

Basso and alto

The boy becomes desperate in his agony. A curse is born. The dark forces threaten him. He goes to authority. He is met with hostility. His other self rises in him, demonic and destructive. He shoots the official - But he shoots only his dark brother and see, he is dead. They took a terrible vengeance. Burn down their homes! Beat in their heads! Break them in pieces on the wheel! Men were ashamed of what was done. There was bitterness and horror.

Chorus and basso

Go down, Moses, way down in Egypt land;
 Tell old Pharaoh, to let my people go.
 When Israel was in Egypt's land,
 Oppressed so hard they could not stand,
 'Thus spake the Lord', bold Moses said,
 Let my people go.
 'If not, I'll smite your first-born dead',
 Go down, Moses, way down in Egypt land;
 Tell old Pharaoh, to let my people go.

Tenor (jongen)

Moeder! Moeder! Al jagen de mensen me op als een beest, ik zal de wereld trotseren om bij je te komen.

Alt (tante)

Geduld. Vergooi je leven niet door een zinloos offer.

Bas (oom)

Je staat alleen tegenover alle anderen. Accepteer de onmacht van je menszijn.

Tenor (jongen)

Nee! Ik moet haar redden.

Koor en solisten

Niemand kent de ellende die ik zie, Heer.
 Niemand kent die zoals Jezus. Oh broeders, bid voor mij. En help me de Oude Satan te verdrijven. Niemand kent de ellende die ik zie, Heer. Niemand kent die zoals Jezus. Oh moeders, bid voor mij. En help me de Oude Satan te verdrijven. Niemand kent de ellende die ik zie, Heer, Niemand kent die zoals Jezus.

Bas en alt

De jongen wordt wanhopig in zijn ondraaglijke smart. Een vloek wordt geboren. De duistere krachten bedreigen hem. Hij gaat naar de autoriteiten. Hij wordt met vijandigheid ontvangen. Zijn andere ik komt boven, demonisch en vernietigend. Hij schiet op de ambtenaar - Maar hij schiet alleen maar op zijn duistere broer, en zie, hij is dood. Ze namen vreselijk wraak. Verbrand hun huizen! Sla hun hersens in! Breek ze in stukken op het rad! Mensen schaamden zich voor wat er was gedaan. Er was bitterheid en afschuw.

Koor en bas

Ga heen, Mozes, naar het land Egypte; zeg de oude Farao dat hij mijn volk moet laten gaan. Toen Israël in het land Egypte was. Zo hardvochtig onderdrukt dat ze het niet konden verdragen. 'Zo sprak de Heer,' zei de dappere Mozes. 'Laat mijn volk gaan, anders zal ik jullie eerstgeborenen doodslaan.' Ga heen, Mozes, ginds naar het land Egypte; zeg de oude Farao dat hij mijn volk moet laten gaan.

Tenor (boy)

My dreams are all shattered in a ghastly reality. The wild beating of my heart is stilled: day by day. Earth and sky are not for those in prison. Mother! Mother!

Soprano (mother)

What have I done to you, my son? What will become of us now? The springs of hope are dried up. My heart aches in unending pain.

Alto

The dark forces rise like a flood. Men's hearts are heavy: they cry for peace.

Chorus and soprano

Oh, by and by, by and by, I'm going to lay down my heavy load.

I know my robe's going to fit me well, I tried it on at the gates of hell.

Oh, hell is deep and a dark despair, Oh, stop, poor sinner, and don't go there!

Oh, by and by, by and by, I'm going to lay down my heavy load.

PART III**Chorus**

The cold deepens. The world descends into the icy waters where lies the jewel of great price.

Alto

The soul of man is impassioned like a woman. She is old as the earth, beyond good and evil, the sensual garments. Her face will be illumined like the sun. Then is the time of his deliverance.

Basso

The words of wisdom are these: Winter cold means inner warmth, the secret nursery of the seed.

Chorus

How shall we have patience for the consummation of the mystery? Who will comfort us in the going through?

Tenor (jongen)

Mijn dromen zijn allemaal verbrijzeld in een gruwelijke werkelijkheid. Het wilde kloppen van mijn hart neemt af, van dag tot dag. Aarde en lucht zijn niet voor mensen in de gevangenis. Moeder! Moeder!

Sopraan (moeder)

Wat heb ik je aangedaan, mijn zoon? Wat zal er nu van ons worden? Alle hoop is vervlogen. Mijn hart lijdt nooit eindigende pijn.

Alt

De duistere machten komen op als een stormvloed. Het hart van de mensen is zwaar: ze roepen om vrede.

Koor en sopraan

Oh, binnenkort zal ik mijn zware last neerleggen. Ik weet dat mijn gewaad me goed zal passen, ik heb het aan de poorten van de hel uitgeprobeerd.

Oh, de hel is diep en vol duistere wanhoop, oh, wacht arme zondaar en ga er niet heen!

Oh, binnenkort zal ik mijn zware last neerleggen.

DEEL III**Koor**

De kou wordt erger. De wereld verzinkt in de ijzige wateren waarin het kostbare juweel ligt.

Alt

De ziel van de mens wordt hartstochtelijk als een vrouw. Ze is oud als de aarde, voorbij goed en kwaad, het zintuiglijk omhulsel. Haar gezicht zal oplichten als de zon. Dan is de tijd van zijn verlossing daar.

Bas

De woorden der wijsheid zijn deze: winterse kou betekent innerlijke warmte, de verborgen kiemplaats van het zaad.

Koor

Waar halen we het geduld vandaan totdat het mysterie zich zal voltrekken? Wie troost ons in de tussentijd?

Basso

Patience is born in the tension of loneliness.
The garden lies beyond the desert.

Chorus

Is the man of destiny master of us all? Shall
those cast out be unavenged?

Basso

The man of destiny is cut off from
fellowship. Healing springs from the womb
of time. The simple-hearted shall exult in
the end.

Chorus

What of the boy, then? What of him? He,
too, is outcast, his manhood broken in the
clash of powers. God overpowered him—
the child of our time.

Tenor

I would know my shadow and my light, so
shall I at last be whole.

Basso

Then courage, brother, dare the grave
passage.

Soprano

Here is no final grieving, but an abiding
hope.

Alto

The moving waters renew the earth. It is
spring.

(Chorus repeats the words of the soloists)

Chorus and soloists

Deep river, my home is over Jordan. Deep
river, Lord, I want to cross over into camp-
ground.

Oh chillun! Oh don't you want to go, To
that gospel feast, That promised land, That
land where all is peace?
Walk into heaven, and take my seat, And
cast down my crown at Jesus' feet.

Deep river, my home is over Jordan, I want
to cross over into camp-ground, Lord!

Bas

Geduld wordt geboren in de spanning van
eenzaamheid. De tuin ligt voorbij de
woestijn.

Koor

Is de tiran meester van ons allen? Zullen de
uitgestotenen ongewroken blijven?

Bas

De tiran heeft geen vrienden. Genezing
komt voort uit de schoot van de tijd. De
eenvoudigen van hart zullen uiteindelijk
trionferen.

Koor

En de jongen dan? Hoe zit het met hem?
Ook hij is uitgestoten, zijn menszijn
vermorzeld in de botsing der machten. God
overmeesterde hem – het kind van onze tijd.

Tenor

Ik wil mijn schaduw en mijn licht leren
kennen, dan zal ik eindelijk heel zijn.

Bas

Heb dus moed, broeder, waag de overgang
door de dood.

Sopraan

Hier is aan het eind geen verdriet, maar
blijvende hoop.

Alt

De stromende wateren vernieuwen de
aarde. Het is lente.

(Koor herhaalt de woorden van de solisten)

Koor en solisten

Diepe rivier, mijn thuis is aan gene zijde
van de Jordaan. Diepe rivier, Heer, ik wil
oversteken naar het eeuwige land.
Oh, kinderen, willen jullie er dan niet heen,
naar dat feest van het evangelie, dat
beloofde land, waar vrede heerst? De hemel
inlopen, mijn plaats innemen, en mijn kroon
neerwerpen aan de voeten van
Jezus.

Diepe rivier, mijn thuis is aan gene zijde
van de Jordaan, ik wil oversteken naar het
eeuwige land, Heer!

AMSTERDAM - BERLIN - CONEGLIANO - FRANKFURT - MILAN - MUNICH - ROME - STUTTGART

HEUSSEN

advocaten & notarissen

WWW.HEUSSEN-LAW.NL

DE ENTREE 139-141, 1101 HE AMSTERDAM, THE NETHERLANDS, T +31 (0)20 312 28 00

HAAGS TOONKUNSTKOOR

In dit concert zingen mee:

SOPRANEN

Marlies Alberts
Iris Borup
Judith Dop
Marijke Farahani
Vera Gerritsen
Sandrine Ghara
Carolien van der Ham
Willyanna Heida
Edith Heijting
Suus Hootsmans
Jannemieke Klootwijk
Ella Kok
Elisabeth Lammens
Bep de lange
Astrid van Leeuwen
Leantine Mulder
Lilette Nederpelt
Ria Roelands
Indra Ruisch
Gerdien Toet
Stéphanie Toorenburg
Vera Verwey
Margriet Visee
Bep de Vries
Willy de Vries

ALTEN

José van den Akker
Maria Blackmon
Marga Boelens
Jacqueline Boersma
Petra de Boks
Inge Bossmann
Margot Dias Neto
Birgit Dieterich
Jacqueline Gravendeel
Emilie Griffioen
Astrid Hamel
Anneke van Harmelen

Mitou van der Harst
Gerdy van 't Hoff
Petra Kessler
Mieke Klaver
Oda Kok
Michiko Lodder
Theodora Loman
Barbara Lubbers
Marleen van der Meer Mohr
Wineke Meeuws
Femke Nales
Helcha Prins
Sineke Puister
Duifke Spoelstra
Anke Swets
Tamara Trotman
Cora Utama
Saskia Vredenberg
Aline Werner

TENOREN

Guus Anschütz
Henk Baak
Gé Brussaard
Harko Bisschop
Matthijs van der Deijl
Hans Dekker
Gertjan Doucet
Bert Elbersen
Gert-Jan Hofman
Jorrit Mulder
Auke Oevering
Bram Oostdijk
Wilto Schortinghuis
Erik Visée
Ewout Voskamp

BASSEN

Leo Bedaux
Carel Bense
Hermann Buss
Erwin Dieterich
Eric de Graaff
Christiaan van der Harst
Marc Kessler
Jaap de Kleijn
Marius Konings
Bert Kraaijpoel
Karel Kraan
Pieter Maessen
Ton van Nimwegen
Harm Peters
Arie de Ruijter
Casper Starink
Dick Tissink
Kees van Weeren
Gert van der Werf

PIANIST/REPETITOR

Menno Boogaard

VRIEND WORDEN

Voor het uitvoeren van onze concerten zijn wij deels afhankelijk van de bijdragen die wij ontvangen van particulieren en bedrijven. U kunt ons helpen bij het realiseren van prachtige projecten door vriend of sponsor te worden. Draagt u ons een warm hart toe en wilt u ons steunen?

Steun het Haags Toonkustkoor

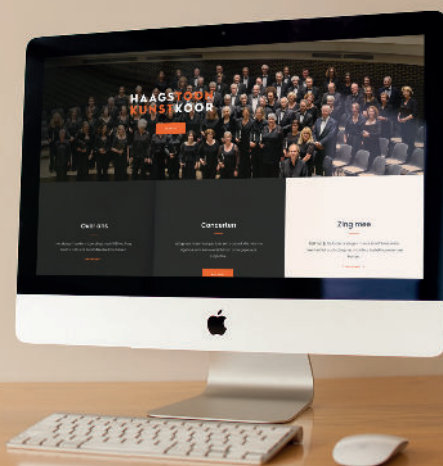
Wilt u als particulier vriend worden van het Haags Toonkustkoor en daarmee onze concerten mede mogelijk maken? Als dank krijgt u bij elk concert waarvoor u kaartjes heeft gekocht, mooie gereserveerde plaatsen op de concertlocatie. Bovendien ontvangt u elk jaar ons kleurenmagazine Toonbeeld met informatie over onze concerten en over de wereld van de koormuziek in Den Haag. U kunt al vriend worden vanaf € 40 per jaar. Ons koor heeft de ANBI-status en dat betekent dat u mogelijk belastingvoordeel kunt krijgen. Heeft u hiervoor belangstelling, stuur dan een e-mail naar onze voorzitter Stéphanie Toorenburg via voorzitter@haagstoonkustkoor.nl.

Wilt u als bedrijf uw betrokkenheid bij het Haags Toonkustkoor tonen? Financiële bijdragen zijn zeer welkom, maar ook een bijdrage in natura stellen wij bijzonder op prijs. Denk hierbij aan het ter beschikking stellen van bepaalde expertise of materiële zaken die nodig zijn om onze concerten mogelijk te maken. Daarnaast bieden wij de mogelijkheid om te adverteren in onze programmaboekjes of om een specifiek project te sponsoren. Heeft u belangstelling voor één van deze opties, neemt u dan contact op met Erik Werner of Christiaan van der Harst via onze website: www.haagstoonkustkoor.nl/steun-ons.

www.haagstoonkustkoor.nl

Alle informatie over ons koor, onze concerten, meezingen en de sponsormogelijkheden vindt u op onze geheel vernieuwde website. Ook vindt u daar de digitale versies van ons magazine Toonbeeld, foto's en video-opnamen.

Wilt u op de hoogte blijven van onze activiteiten, dan kunt u zich via de website ook inschrijven voor onze periodieke nieuwsbrief.

Briljante biologische wijnen

BOSMAN WIJNKOPERS
Natuurlijk Lekker

**Nummer 1 van Nederland in de
Omfietswijngids van Nicolaas Klei**

**Hoogste gemiddelde cijfer van Nederland
in *De Grote Hamersma***

**Bezoek ons 24/7 online
of kom langs in de winkel!
Wij bezorgen door geheel Nederland**

**Frederik Hendriklaan 251 | Den Haag
070 358 43 36
bosmanwijnkopers.nl**